

20 May 2016 09:49

Usutlus eksperdiga Vene julgeolekuteenistuste alal Andrei Soldatoviga

Usutlus eksperdiga Vene julgeolekuteenistuste alal Andrei Soldatoviga

TALLINN, 20. mai, BNS - BNS-i ajakirjaniku Erik Eenlo intervjuu eksperdiga Vene julgeolekuteenistuste alal Andrei Soldatoviga.

Kas on korrektne öelda, et jõustruktuuride esindajatel (siloviki) on täielik kontroll Venemaa valitsuse ja välispoliitika üle? Mõjukat Nikolai Patruševi lugedes näib, et Venemaa on riik, mille välispoliitikat dikteerivad vandenõuteooriad.

Vandenõuteooriad on Vene välispoliitika ja selle peensustega seotud inimeste jaoks äärmiselt olulised. Seda peamiselt põhjusel, et Putin jagab jõustruktuuride esindajate (siloviki) mentaliteeti. Ka tema sai ettevalmistuse KGB-s ja nad kõik jagavad samu eelarvamusi, eriti niinimetatud lääne vandenõu suhtes.

Olen pisut skeptiline selle suhtes, kas silovikid ka tegelikult riiki juhivad. Minu hinnangul ei ole see nii.

Esiteks seetõttu, et silovikid ei kujuta endast selgelt määratletud päevakorra, eesmärkide ja organisatsiooniga ühtset huntat või ühendust. Asi on sellest kaugel.

Nad konkureerivad üksteisega ning esineb probleeme. Tegemist on väga veidra konglomeraadiga ning asi ei ole niivõrd konkureerivates institutsioonides kuivõrd isikutes. Omavahel ei võistle mitte üksnes erinevad julgeolekuteenistused, vaid rivaliteeti esineb ka nende sees.

Seetõttu ei suuda nad esitada sidusaid ideid Venemaa tulevikust. Mõned võivad rääkida Hiinast, teised naasmisest Tsaari-Venemaa juurde. Seda on väga raske määratleda.

Probleem on praegu selles, et Putinil on ainuisikuliselt viimane sõna. Ta edutab inimesi, kes jagavad tema ideid Ukraina, välispoliitika, USA ja teiste teemade kohta. Tal on viimane sõna.

Mis on toimumas kolmnurgas Kreml, Tšetšeenia võimud ja opositsioon? Kas Kreml ähvardab opositsiooni Kadõrovit kasutades või on Tšetšeeni liider nii võimas, et võib teha, mis tahab, sest Putin vajab teda?

Olukord on küllaltki keeruline, sest Kadõrov on kurikuulus selle poolest, et ta ei allu täielikult kellelegi. Tegelikult on see Kremlis jaoks äärmiselt kasulik. Alati on hea, kui on keegi, kes saab esitada hullumeelseid ja agressiivseid ideid opositsiooni ja teiste riikide vastu.

Alati saab öelda, et asjad tegelikult nii ei ole, on olemas manööverdamisruum ja end sellest distantseerida.

Seetõttu kasutab Kreml Kadõrovit väga oskuslikult. Ta teab oma rolli. Minu hinnangul on tegemist mänguga, kus kehtivad nii Putini kui Kadõrovi jaoks väga selged reeglid. Kadõrov on Putini jaoks äärmiselt kasulik, ent ma ei usu, et me saaksime rääkida Putini sõltuvusest Kadõrovist. Ta lihtsalt leidis selle tüübi, kes on äärmiselt kasulik paljude küsimuste puhul alates Süüriast opositsioonini.

Juurdluskomitee esimees Aleksandr Bastrõkin ja peaprokurör Juri Tšaika on hiljuti kutsunud rakendama piiravaid meetmeid interneti ja kodanikuühiskonna suhtes. Missugune on Venemaal juurdluskomitee positsioon Föderaalse julgeolekuteenistuse (FSB) ja teiste julgeolekuteenistuse suhtes?

Esiteks, juurdluskomiteel ei ole mingit pistmist internetiga. See asub tema tegevusväljast väga kaugel. Bastrõkin tegutses probleemi tõstatades nutikalt.

Probleem on selles, et Kreml ees seoses internetiga seisev väljakutse on isegi pakilisem kui 2012. aastal.

Näib, et nende viimase kolme aasta strateegia ei ole eriti efektiivne olnud. See sai ilmsiks eelmisel sügisel.

Kreml üritab meeleheitlikult leida lahendust internetilt lähtuval väljakutsele ja Bastrõkin leidis viisi olla kasulik, öeldes: "Vaadake, ehk peaksime järgima Hiina eeskju".

Pidage meeles, et vaid 10 päeva pärast tema artikli avaldamist toimus Moskvast esimene Vene-Hiina küberjulgeoleku foorum. Ma ei arva, et see oli kokkusattumus. See oli mingil viisil planeeritud.

On selge, et Kremlil napib valikuvõimalusi ja nad otsivad meeleheitlikult lahendusi. Seetõttu mõtlevad nad Hiinale rohkem kui varem. Bastrõkin kasutas võimalust.

Juurdluskomitee on teiste julgeolekuteenistustega võrreldes unikaalses olukorras. Bastrõkini olukorda võib võrrelda inimestega, kes juhtisid Vene julgeolekuteenistusi 1990. aastatel. Ta on ainuke, kes rajas oma agentuuri ja endiselt juhib seda. Kõigil teistel, FSB direktoril, välisluure ja siseministeeriumi juhtidel, on olnud pikk eelkäijate nimekiri. See tähendab, et nad pärisid organisatsiooni kõrval ka inimesed. Seetõttu ei saa nad olla kindlad, et kõik neile alluvad vanad töötajad on äärmiselt lojaalsed.

Bastrõkin on unikaalses olukorras. Ta ehitas oma agentuuri üles ja otsustas, missugune see peaks välja nägema. Ta valis oma inimesed ja andis neile agentuuris võtmepositsioonid. See tähendab, et kontroll on täielikult tema käes. Seetõttu saab ta oma agentuurile rohkem kindel olla, aga see teeb ta ka seiklushimulisemaks. Seetõttu on ta kurikuulus käe proovimise poolest paljudes valdkondades, sest ta saab juurdluskomitee täielikus lojaalsuses kindel olla.

Ukraina sõjaväeluure teatab pea iga nädal Venemaa ohvritest Donbassis. Uudised separatistide omavahelisest arveteklaarimisest on tavalised. Kas Donbassis esineb rivaliteeti ka Vene julgeolekuteenistuste vahel?

See ei ole täiesti selge. Sellest on raske aru saada. Venemaa kohalolek, kes on need inimesed, missuguseid organisatsioone nad esindavad - see ei ole täiesti selge. Nii palju kui mina aru saan, oleme liikumas teise etappi.

Esimeses etapis oli vaja leida mingi hulk inimesi. Mõnikord leiti nad juhuslikult, sest Kremlil oli hädasti vaja leida kedagi, kes Donbassis võitleks. Neile inimestele anti suur võim ja kontroll raha ja ressursside üle. Nüüd oleme teises etapis.

Kreml, julgeolekuteenistused ja sõjavägi leiavad, et tuleb maksta panna mingisugune kord. Pole juhus, et mõnede rühmituste mõned liidrid on tapetud. Donbassi võimud süüdistavad Ukrainat, ent see ei vasta minu hinnangul tõele. Meil on tegemist mingit tüüpi puhastustega. Mõned inimesed arvavad, et seal tuleks nüüd kehtestada kord.

Kremlil on võime oma geopoliitilisi varasid kasutades paljudes kohtades konflikte õhutada. Kas Vene majanduse olukord muudab selle rohkem või vähem tõenäoliseks, et Venemaa võtab tänavu ette järjekordse sõjalise avantüüri?

Probleem on selles, et me ei tea, sest ma ei näe, et see oleks kuidagi sõltuv siseriiklikust majandusolukorrast. Meil on väga veider kriis. Mõistagi on meil Venemaal tulemas majanduskriis. Probleem on selles, et inimesed on selle suhtes väga vaiksed. Nad on mõistnud valuutaga toimuvat ja näinud mõnede kaupade nappust, ent praegu on väga vähe märke vastuseisust. See ei ole tähtis fakt.

Üllataval kombel paistab, et Kreml kartis 2008. aasta majanduskriisi rohkem kui praegust majandusolukorda. Seetõttu ei näe ma nende kahe asja vahel mingit otsest seost.

Putin näib olevat küllaltki kindel, et kontroll riigi üle on tema käes. See, mis minu hinnangul takistab tal mõnda sõjalist avantüüri ette võtmast, on eelseisvad valimised. Ma isiklikult ei mõista, miks Kreml on nende valimiste pärast nii närvis. Nad on äärmiselt närvilised. See võib takistada neil ideede tekkimist kuskil maa kahmamisest.

Baltic News Service